

27.06.2011

Liliana Sonik: CAŁY TEN ZGIEŁK

Niewinne ogródki?

Im więcej antybiotyków, tym zjadliwsze bakterie. Im więcej środków ochrony roślin, tym słabsza naturalna odporność.

Mamy lato. Można się do woli nazachwycać ogródkami, gdzie feeria barw i zapachów: jaśminy i róże, cynie, klematysy i lilie. A kto nie tylko podziwia, ale też uprawia, ten cieszy się już własną sałatą i truskawkami. Bez nawozów, bez chemii. Czy naprawdę?

Bo szansa na wyhodowanie czegokolwiek bez środków chemicznych z każdym rokiem maleje. Grzyby, pleśnie, mszyce i wszelkiej maści upiory ogrodników stają się bezczelnie agresywne. W specjalistycznych sklepach mówią, że środki ochrony roślin są wycofywane ze sprzedaży i zastępowane nowymi, silniejszymi.

Patrzę na jabłonek w ogródku i ćwiczę własną odporność psychiczną: liście zwijają się i skręcają, za chwilę opadną i drzewko uschnie. Truskawki zbieram pośpiesznie, bo po deszczu grzybowa pleśń wchodzi w liście i owoce. Wielkie czarne ślimaki całkiem wyżarły bazylię. Wcześniej czy później trzeba się poddać. Ani kwiaty, ani owoce, ani warzywa: nie urośnie nic bez tzw. środków ochrony roślin. A im więcej tymi środkami chronimy, tym więcej ich trzeba. Minęły czasy ogródków niewinnych, gdy można było zasiać, a w polu samo rośło. Jak przy E.coli: odporne bakterie mutują w nowe odporne na leki formy.

Czytam "Czarną księgę rolnictwa" – żółcią pisany esej oskarżycielski z podtytułem "jak zabija się naszych rolników, nasze zdrowie i środowisko". Autorka Isabelle Saporta pokazuje spiralę nonsensu uruchomioną 60 lat temu przez polityków i zbyt pewnych siebie specjalistów. Co w tamtym czasie wydawało się racjonalne, dziś okazuje się absurdalne. Europa chciała być samowystarczalna żywnościowo, więc postawiono na produkcję maksymalnie wydajną. Opłacała się nie jakość, lecz ilość. Rolnictwo zamieniono w przemysł obwarowany mnóstwem przepisów i kontraktami z wytwórcami nawozów i farmaceutyków. W arcynowoczesnych i arcykosztownych stajniach stłoczono tysiące sztuk bydła, świń czy kur. Pod stałą osłoną antybiotyków, ponieważ tłok sprzyja epidemiom. I bez ściółki, więc i bez gnoju, którym dawniej użyźniano pola. Za to ze ściekami. Do ścieków potrzebne są oczyszczalnie. Żeby się to opłacało trzeba jeszcze więcej hodowli. W efekcie całe regiony płaczą z powodu zatrucia wód, a roślinna produkcja musi korzystać ze sztucznych nawozów.

Pod naciskiem opinii publicznej – i samych rolników – Unia Europejska szykuje zmiany we wspólnej polityce rolnej. W grę wchodzi ogromne interesy; warto więc śledzić debatę. Jedno jest pewne: modernizacja Anno Domini 2011 znaczy coś zupełnie innego niż pół wieku temu.

Najłatwiej zresztą winą za plagi i choroby roślin obarczyć rolników. Ale co dzieje się z tonami antybiotyków, które beztrudno stosujemy przy byle okazji? A proszki do prania czy kosmetyki? To wszystko odkłada się w ziemi i wodzie. Amatorscy działkowicze też wolą przyskać chwasty czarodziejską zawiesiną, niż schylać się do plewienia.

Nie jestem talibem ekologii. Nie wzywam do trójpolówki i zastąpienia fiołki naparem z pokrzyw. Ale jeśli się nie opamiętamy – będzie kłopot. Sami wyprodukujemy zarazy, na które nie mamy remedium. Dotyczy to roślin, dotyczy też ludzi.